2024/790

8.3.2024

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2024/790,

28. veebruar 2024,

millega muudetakse direktiivi 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti artikli 53 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

pärast konsulteerimist Euroopa Keskpangaga,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([1])

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjon avaldas 24. septembril 2020. aastal teatise „Inimeste ja ettevõtete hüvanguks toimiv kapitaliturgude liit – uus tegevuskava“ (edaspidi „kapitaliturgude liidu tegevuskava“) ja andis selles teada, et ta kavatseb esitada seadusandliku ettepaneku sellise pideva elektroonilise ja reaalajas jälgitava andmevoo kohta, mis peaks andma tervikliku ülevaate sellest, millise hinnaga ja millises mahus liidu kauplemiskohtades kapitaliinstrumentide ja sarnaste finantsinstrumentidega kaubeldakse (edaspidi „kauplemiskoondteabe süsteem“). Nõukogu avaldas 2. detsembril 2020. aastal kapitaliturgude liitu käsitleva komisjoni tegevuskava kohta järeldused, milles ta innustas komisjoni soodustama liidus investeerimistegevuse mahu kasvu ning analüüsima selleks põhjalikumalt, kuidas liidus kauplemiskoondteabe süsteemi loomist takistavad probleemid lahendada ja parandada niimoodi andmete kättesaadavust ja läbipaistvust.

(2) 19. jaanuaril 2021. aastal avaldas komisjon teatise „Euroopa majandus- ja finantssüsteem: avatuse, tugevuse ja vastupidavuse edendamine“, milles ta kinnitas, et kavatseb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL ([2]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 600/2014 ([3]) läbivaatamisel väärtpaberiturgude läbipaistvuse raamistikku parandada, lihtsustada ja veel rohkem ühtlustada. Seoses sellega, et euro rahvusvahelist tähtsust püütakse suurendada, andis komisjon teada, et selle reformi raames töötatakse välja ja võetakse kasutusele kauplemiskoondteabe süsteem, mida hakatakse kasutama eelkõige äriühingute võlakirjade emiteerimise puhul, et eurodes nomineeritud võlainstrumentidega järelkauplemise mahtu suurendada.

(3) Direktiivi 2014/65/EL läbivaatamisega samal ajal muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/791 ([4]) määrust (EL) nr 600/2014, millega kõrvaldatakse kauplemiskoondteabe süsteemi loomiselt peamised takistused. Nimetatud määrusega kehtestatakse kohustus esitada kauplemiskoondteabe pakkujale andmeid ja parandatakse andmete kvaliteeti muu hulgas sellega, et äritegevuses kasutatavate kellade sünkroniseerimist ühtlustatakse. Peale selle täiendatakse kauplemiskohustust ja kehtestatakse keeld võtta tasu selle

([1]) Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 20. veebruari 2024. aasta otsus.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 84).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/791, millega muudetakse määrust (EL) nr 600/2014 seoses turuandmete läbipaistvuse suurendamise, kauplemiskoondteabe süsteemide loomisega seotud takistuste kõrvaldamise, kohustusliku kauplemiskoha nõuete optimeerimise ja korralduste voo eest tasu võtmise keelustamisega (ELT L, 2024/791, 8.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/791/oj).

eest, et teatavate klientide korraldused täidetakse kindlas täitmiskohas või need edastatakse kindlas täitmiskohas täitmiseks kolmandale isikule (edaspidi „tasu korralduste voo eest“). Kuna kauplemiskoondteavet ja läbipaistvust käsitlevaid sätteid on ka direktiivis 2014/65/EL, tuleks määruse (EL) nr 600/2014 muudatusi arvesse võtta ka direktiivis 2014/65/EL.

(4) Direktiivi 2014/65/EL artikli 1 lõikes 7 on sätestatud nõue, et süsteemid ja rakendused, mis võimaldavad viia süsteemis kokku mitme kolmanda isiku omandamis- ja võõrandamishuvid seoses finantsinstrumentidega (edaspidi „mitmepoolsed süsteemid“), peavad toimima vastavalt nõuetele, mis on kehtestatud reguleeritud turgude, mitmepoolsete kauplemissüsteemide või organiseeritud kauplemissüsteemide kohta. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1095/2010 ([5]) asutatud Euroopa järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve) tõendas aga 23. märtsil 2021. aastal avaldatud organiseeritud kauplemissüsteemide toimimise lõpparuandes, et põhimõttest, mille kohaselt peab mitmepoolseks kauplemiseks olema tegevusluba, ei ole liidus kinni peetud, mis on toonud kaasa ebavõrdsed tingimused, kui võrrelda mitmepoolseid süsteeme, mis on saanud tegevusloa reguleeritud turu, mitmepoolse kauplemissüsteemi või organiseeritud kauplemissüsteemina tegutsemiseks, ja mitmepoolseid süsteemid, mis ei ole sellist tegevusluba saanud. Selle olukorra tõttu on teatavatel turuosalistel ühtlasi tekkinud õiguskindlusetus selle suhtes, milliste regulatiivsete ootuste täitmist sellistelt mitmepoolsetelt süsteemidelt oodatakse. Et luua turuosalistele selgus, kindlustada võrdsed tingimused, parandada siseturu toimimist ja tagada, et nõuet, mille kohaselt võivad kombineeritud süsteemid tegeleda mitmepoolse kauplemisega ainult siis, kui nad on saanud reguleeritud turu, mitmepoolse kauplemissüsteemi või organiseeritud kauplemissüsteemi tegevusloa, kohaldataks ühetaoliselt, tuleks direktiivi 2014/65/EL artikli 1 lõike 7 sisu viia direktiivist 2014/65/EL üle määrusesse (EL) nr 600/2014. Kuna mitmepoolsed süsteemid jäetakse direktiivi 2014/65/EL artikli 1 lõike 7 kohaldamisalast välja ja viiakse üle määruse (EL) nr 600/2014 kohaldamisalasse, tuleb nimetatud määrusesse üle viia ka mitmepoolse süsteemi määratlus.

(5) Isikud, kes kauplevad oma arvel, on direktiivi 2014/65/EL artikli 2 lõike 1 punkti d alapunkti ii kohaselt investeerimisühingu või krediidiasutuse tegevusloa omamise nõudest vabastatud, välja arvatud juhul, kui need isikud on reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi liikmed või osalised või neil on kauplemiskohale otsene elektrooniline juurdepääs. Kuna see oleks ebaproportsionaalne, ei tohiks investeerimisühingu tegevusluba nõuda ka sellistelt reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi liikmetelt ega osalistelt, kes on finantssektorivälised üksused, kes teevad tehinguid, mis on seotud likviidsuse juhtimisega või mille eesmärk on vähendada äritegevusega või äritegevuse rahastamisega otseselt seotud riske. Kauplemiskohale otsese elektroonilise juurdepääsu osas on direktiivi 2014/65/EL artikli 17 lõikes 5 ja artikli 48 lõikes 7 sätestatud, et otsest elektroonilist juurdepääsu võib pakkuda ainult siis, kui on olemas investeerimisühingu või krediidiasutuse tegevusluba. Investeerimisühingud ja krediidiasutused, kes otsest elektroonilist juurdepääsu võimaldavad, vastutavad selle eest, et nende kliendid direktiivi 2014/65/EL artikli 17 lõikes 5 ja artikli 48 lõikes 7 sätestatud nõudeid täidaksid. Selline pääsuvalitsejafunktsioon on tulemuslik ja seetõttu on direktiivi 2014/65/EL otsese elektroonilise juurdepääsu pakkuja klientide, sealhulgas omal arvel kauplevate isikute suhtes tarbetu kohaldada. Selle nõude kaotamine aitaks ühtlasi luua võrdsemaid tingimusi ühelt poolt liidus asuvatele isikutele ja teiselt poolt kolmandas riigis asuvatele isikutele, kes pääsevad liidu kauplemiskohtadele ligi otsese elektroonilise juurdepääsu kaudu ja kellel direktiivi 2014/65/EL kohaselt tegevusluba vaja ei ole.

(6) Direktiivi 2014/65/EL artikli 18 lõike 7 kohaselt peab mitmepoolsetel ja organiseeritud kauplemissüsteemidel olema vähemalt kolm olulisel määral aktiivset liiget või kasutajat. Seda nõuet tuleks kohaldada kõigi mitmepoolsete süsteemide suhtes. Seepärast tuleks seda nõuet laiendada reguleeritud turgudele.

(7) Direktiivis 2014/65/EL on sätestatud, et investeerimisühingut käsitatakse kliendi korralduste süsteemse täitjana üksnes juhul, kui leitakse, et ta tegutseb organiseeritult, sageli, süsteemselt ja ulatuslikult, või kui ta otsustab vabatahtlikult hakata kliendi korralduste süsteemse täitja suhtes kohaldatavaid nõudeid täitma. Seda, kas tegevus on järjepidev, süsteemne ja ulatuslik, hinnatakse kvantitatiivsete kriteeriumide alusel. Investeerimisühingutel, kes peavad seda hindama, ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvel, kes peab hindamiseesmärgil andmeid avaldama, on selle tagajärjel tekkinud liiga suur halduskoormus. Seetõttu tuleks nende kriteeriumide alusel tehtav hindamine

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 84).

asendada kvalitatiivse hindamisega. Kuna määrust (EL) nr 600/2014 muudetakse, et kliendi korralduste süsteemsete täitjate suhtes kauplemiseelse läbipaistvusnõude kohaldamisest mittekapitaliinstrumentide puhul loobuda, tuleks kvalitatiivse hindamise nõuet kohaldada kliendi korralduste süsteemsete täitjate suhtes üksnes kapitaliinstrumentide puhul. Investeerimisühingul peaks aga olema õigus hakata neid nõudeid vabatahtlikult täitma, et hakata kliendi korralduste süsteemse täitjana tegutsema seoses mittekapitaliinstrumentidega.

(8) Direktiivi 2014/65/EL artikli 27 lõigetes 3 ja 6 on sätestatud nõue, et täitmiskohad peavad avaldama aruanded, milles on loetletud üksikasjad, mis puudutavad kohustust täita korraldused kliendile kõige soodsamatel tingimustel (edaspidi „parim täitmine“). Tõenditest ja sidusrühmadelt saadud tagasisidest on selgunud, et neid aruandeid loetakse harva ning nendes esitatud teabe põhjal ei ole investoritel ega teistel aruannete kasutajatel võimalik sisukat võrdlust teha. Seepärast on direktiivi 2014/65/EL artikli 27 lõike 3 kohane aruandluskohustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2021/338 ([6]) kaheks aastaks peatatud, et see nõue läbi vaadata. Määrusega (EL) 2024/791 muudetakse määrust (EL) nr 600/2014, et kauplemiskoondteabe süsteemi loomisega seotud takistused kõrvaldada. Andmed, mida kauplemiskoondteabe süsteem peaks levitama, on Euroopa parim ostu- ja müügipakkumine, tehingujärgne teave aktsiate ja börsil kaubeldavate fondidega tehtud tehingute kohta ning tehingujärgne teave võlakirjade ja börsiväliste tuletisinstrumentidega tehtud tehingute kohta. Selle teabe abil on võimalik tõendada, et parima täitmise nõudest on kinni peetud. Seetõttu ei ole direktiivi 2014/65/EL artikli 27 lõikes 3 sätestatud aruandlusnõue enam asjakohane ja tuleks välja jätta.

(9) Direktiivi 2014/65/EL artikkel 27 sisaldab parima täitmise kohta ka üldisemaid sätteid. Kuna aga liikmesriikide pädevad asutused tõlgendavad seda artiklit erinevalt, on parima täitmise põhimõttest tulevate nõuete kohaldamist ja turutavade järelevalvet hakatud käsitama erinevalt. Erinevus tuleb eriti selgelt esile selles, kuidas on liidus reguleeritud tavad, mis puudutavad tasu korralduste voo eest. Määrusega (EL) 2024/791, millega muudetakse määrust (EL) nr 600/2014, keelatakse investeerimisühingutel liidus sellist tasu võtta. Reguleerivatelt asutustelt ja sidusrühmadelt saadud tagasiside on aga näidanud, et ka kutselised kliendid saaksid kasu korralduste parima täitmise nõuete selgemaks muutmisest. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve peaks seetõttu töötama välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu kriteeriumide kohta, mida tuleb arvesse võtta direktiivi 2014/65/EL artikli 27 lõigete 5 ja 7 kohase korralduste täitmise poliitika kehtestamise ja selle tulemuslikkuse hindamise eesmärgil, võttes arvesse jae- ja kutseliste klientide erinevust.

(10) Kauplemiskoondteabe süsteemi nõuetekohane toimimine oleneb sellest, millise kvaliteediga on andmed, mida kauplemiskoondteabe pakkuja saab. Määruses (EL) nr 600/2014 on sätestatud andmete kvaliteedi nõuded, mida kauplemiskoondteabe jaoks andmete esitajad peaksid järgima. Tagamaks, et mitmepoolset või organiseeritud kauplemissüsteemi korraldavad investeerimisühingud ja turukorraldajad ning reguleeritud turud neid nõudeid korrektselt täidavad, peaksid liikmesriigid sellistelt investeerimisühingutelt, turukorraldajatelt ja reguleeritud turgudelt nõudma, et nad kehtestaksid selleks vajaliku korra.

(11) Kvaliteetsete andmete saamine on kauplemiskoondteabe süsteemi ja siseturu toimimiseks väga tähtis ning selleks on vaja, et kõik andmete esitajad ja kauplemiskoondteabe pakkuja paneksid oma andmetele ajatempli sünkroonselt ja seega sünkroniseeriksid kellad, mida nad äritegevuses kasutavad. Määrusega (EL) 2024/791 tehakse määrusesse (EL) nr 600/2014 seetõttu muudatused, et hakata seda nõuet, mida direktiivi 2014/65/EL kohaselt kohaldatakse üksnes kauplemiskohtade ja nende liikmete, osalejate või kasutajate suhtes, kohaldama ka kliendi korralduste süsteemsetele täitjate, määratud avalikustamisüksuste, tunnustatud kauplemisteabearuandluse avalikustajate ja kauplemiskoondteabe pakkujate suhtes. Kuna see nõue sätestatakse nüüd määruses (EL) nr 600/2014, võib selle direktiivist 2014/65/EL välja jätta.

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2021. aasta direktiiv (EL) 2021/338, millega muudetakse direktiivi 2014/65/EL seoses teabele esitatavate nõuete, tootejuhtimise ja positsioonipiirangutega ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/878 seoses nende kohaldamisega investeerimisühingute suhtes, et aidata kaasa COVID-19 kriisist taastumisele (ELT L 68, 26.2.2021, lk 14).

(12) Liidu finantsinstrumentide turge reguleeriva raamistiku alusel tehakse paljude määruses (EL) nr 600/2014 sätestatud sisuliste nõuete üle kooskõlas direktiivi 2014/65/EL artiklitega 69 ja 70 riigi tasandil järelevalvet ning määratakse karistusi ja võetakse meetmeid. Määrusega (EL) 2024/791 tehakse määrusesse (EL) nr 600/2014 muudatused, et lisada uued reeglid mahu ülempiiri mehhanismi kohta, kauplemiskoondteabe pakkujale andmete kohustusliku esitamise kohta, andmete kvaliteedi nõuete kohta, mida andmete esitajate suhtes kohaldatakse, ja keelu kohta saada tasu korralduste voo eest. Kuna asjaomaste üksuste üle teevad järelevalvet riigi ametiasutused, tuleks need uued sisulised nõuded lisada direktiivi 2014/65/EL nende sätete loetellu, mille rikkumise eest peaksid liikmesriigid nägema riigi tasandil ette karistused.

(13) Direktiiv 2014/65/EL sisaldab reegleid, mille kohaselt peavad kauplemiskohad rakendama mehhanisme, mille eesmärk on turgudel ülemäärast volatiilsust piirata ja mille hulka kuuluvad eelkõige kauplemise peatamine ja hinnalae kehtestamine. Kuna energiatuletis- ja kaubatuletisinstrumentide turgudel valitsesid kogu 2022. aasta energiakriisi ajal äärmuslikud olud, hakati nende mehhanismide kasutamist veel hoolikamalt jälgima ja selgus, et asjaomased liidu kauplemiskohad ei kasuta mehhanisme läbipaistvalt, nagu Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tõi esile vastuses, mille ta andis 22. septembril 2022. aastal komisjoni palvele anda nõu selle kohta, kuidas energiatuletisinstrumentide turgudel ülemäärast volatiilsust vähendada. Turuosalistele oleks kasulik, kui asjaolude kohta, mille korral kauplemine peatatakse või seda piiratakse, ja põhimõtete kohta, mida reguleeritud turud peavad kauplemise peatamist või piiramist puudutavate peamiste tehniliste parameetrite kehtestamisel arvesse võtma, oleks rohkem teavet ja valitseks suurem selgus. Põhimõtted, mida reguleeritud turud peavad kauplemise peatamist või piiramist puudutavate peamiste tehniliste parameetrite kehtestamisel arvesse võtma, peaks regulatiivsete tehniliste standardite eelnõuga kehtestama Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve. Kauplemise nõuetekohasuse olulisuse tõttu, peaks reguleeritud turgudele jääma ulatuslik kaalutlusõigus küsimuses, milliseid mehhanisme kasutada ja milliseid parameetreid mehhanismide jaoks kehtestada. Ühtlasi peaksid riiklikud pädevad asutused hoolikalt jälgima, kuidas neid mehhanisme kauplemiskohtades kasutatakse, ja rakendama asjakohasel juhul oma järelevalvevolitusi.

(14) Kuna 2022. aastal tekkis energiakriis ning seetõttu seati suuremaid ja sagedasemaid lisatagatise nõudeid ning volatiilsus oli väga suur, tuleb kaubatuletisinstrumentide turgude, lubatud heitkoguste väärtpaberite turgude ja lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgude üldise raamistiku asjakohasust põhjalikult hinnata. Hindamisel tuleks keskenduda strateegilisele tasandile ning võtta arvesse liidu kaubatuletisinstrumentide, lubatud heitkoguste väärtpaberite ja lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgude likviidsust ja nõuetekohast toimimist, tagamaks, et neid turge reguleeriv raamistik soodustaks energiasüsteemi ümberkujundamist ning tagaks toiduga kindlustatuse ja turgude suutlikkuse pidada vastu välistele vapustustele. Analüüsi tegemisel peaks komisjon ühtlasi arvesse võtma, et kaubatuletisinstrumentide turgudel on tähtis osa selles, et turuosalised saaksid oma äritegevusest tulenevaid riske hästi juhtida, ning et väga oluline on kehtestada õiged parameetrid tagamaks, et liidul on konkurentsivõimelised likviidsete kaubatuletisinstrumentide turud, mis tagavad liidu avatud strateegilise autonoomia ja Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamise. Selleks peaks komisjon esiteks hindama, kas positsioonipiirangute ja positsioonide haldamise kontrollide kord on aidanud turu kuritarvitamist vältida ning toetab nõuetekohase hinnakujunduse ja arvelduse tingimusi. Hindamise käigus tuleks kindlaks teha ka see, mil määral on liidus arenenud uued energiatuletisinstrumentide turud.

Teiseks peaks komisjon hindama kriteeriume, mille alusel määratakse kindlaks, millal tuleb tegevust grupi tasandil pidada põhitegevusala kõrvaltegevuseks, võttes arvesse kaubatuletisinstrumentide, lubatud heitkoguste väärtpaberite ja lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgude üldist likviidsust ja nõuetekohast toimimist. Energiatuletisinstrumentide turgudel on energiaettevõtetel üha enam turutegijate roll. Seepärast peaks komisjon võtma arvesse kõrvaltegevuse erandi üldist mõju, pöörates tähelepanu mitte ainult tegevusloa andmisele, vaid ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/2033 ([7]) sätestatud usaldatavusnõuetele ning Euroopa

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2033, mis käsitleb investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 575/2013, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 806/2014 (ELT L 314, 5.12.2019, lk 1).

Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 648/2012 ([8]) sätestatud kliirimiskohustustele ning tagatisvaranõuetele ja tagatisnõuetele. Kolmandaks peaks komisjon hindama, mil määral saaks kaubatuletisinstrumentide või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgudel tehtud tehinguid käsitlevaid andmeid koguda ühtsesse kogumisüksusesse ning neid tehinguid andmeväljade, vormingu, esitamistehnoloogia, tehnilise tunnustamise protsesside ja andmete vastuvõtjate arvu osas määruste (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 648/2012 üleselt ühtlustada. Ühtne kogumisüksus võiks olla tuletisinstrumentide kohta kauplemiskoondteabe pakkuja. Komisjon peaks hindama, millised tehinguandmed oleksid üldsusele olulised ja kuidas neid tehinguandmeid kõige paremini levitada.

(15) Komisjonile tuleks anda õigus võtta vastu regulatiivsed tehnilised standardid, mille Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve töötab välja järgmise kohta: kriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta korralduste täitmise poliitika kehtestamisel ja selle tulemuslikkuse hindamisel; põhimõtted, mida reguleeritud turud peavad kauplemise peatamise ja piiramise mehhanismide kehtestamisel arvestama; ning teave, mida reguleeritud turud peavad kauplemise peatamise või piiramise asjaolude kohta avalikustama, sealhulgas kauplemise peatamise parameetrid, millest reguleeritud turud peavad pädevatele asutustele teatama. Komisjon peaks võtma nimetatud regulatiivsed tehnilised standardid vastu delegeeritud õigusaktidena kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 ning määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

(16) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt suurendada finantsinstrumentide turgude läbipaistvust ja liidu kapitaliturgude rahvusvahelist konkurentsivõimet, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(17) Seepärast tuleks direktiivi 2014/65/EL vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2014/65/EL muutmine

Direktiivi 2014/65/EL muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 1 lõige 7 jäetakse välja.

2) Artikli 2 lõike 1 punkti d alapunkt ii asendatakse järgmisega:

„ii) on reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi liikmed või osalised, välja arvatud finantssektorivälised üksused, kes teevad kauplemiskohas tehinguid, mis kuuluvad likviidsusjuhtimise hulka või mis vähendavad objektiivselt mõõdetaval viisil nende finantssektoriväliste üksuste või nende konsolideerimisgruppide äritegevusega või äritegevuse rahastamisega otseselt seotud riske;“

3) Artikli 4 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt 19 asendatakse järgmisega:

„19) „mitmepoolne süsteem“ – määruse (EL) nr 600/2014 artikli 2 lõike 1 punktis 11 määratletud mitmepoolne süsteem;“;

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

b) punkt 20 asendatakse järgmisega:

„20) „kliendi korralduste süsteemne täitja“ – investeerimisühing, kes kaupleb kapitaliinstrumentidega organiseeritult, sageli ja süsteemselt ning oma arvel, täites kliendi korraldusi väljaspool reguleeritud turgu, mitmepoolset kauplemissüsteemi või organiseeritud kauplemissüsteemi, ilma et ta mitmepoolset süsteemi korraldaks, või kes otsustab võtta endale kliendi korralduste süsteemse täitja staatuse.“

4) Artiklit 27 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 jäetakse välja;

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid nõuavad, et finantsinstrumentide puhul, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 600/2014 artiklites 23 ja 28 sätestatud kauplemiskohustust, annaks investeerimisühing pärast kliendi nimel korralduse täitmist kliendile teada, kus korraldus täideti.“;

c) lõige 6 jäetakse välja;

d) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Liikmesriigid nõuavad, et klientide korraldusi täitvad investeerimisühingud kontrolliksid oma korralduste täitmise korra ja täitmispoliitika tulemuslikkust, et teha kindlaks võimalikud puudujäägid ja need asjakohasel juhul kõrvaldada. Eelkõige nõuavad liikmesriigid sellistelt investeerimisühingutelt, et nad hindaksid korrapäraselt, kas täitmispoliitikasse kaasatud täitmiskohad näevad ette kliendi jaoks parima võimaliku tulemuse või kas neil on vaja täitmiskorras muudatusi teha. Liikmesriigid nõuavad, et investeerimisühingud teataksid klientidele, kellega neil on püsiv kliendisuhe, olulistest muudatustest oma korralduste täitmise korras või täitmispoliitikas.“;

e) lõige 10 asendatakse järgmisega:

„10. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve töötab välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõud kriteeriumite täpsustamiseks, mida tuleb korralduste täitmise poliitika kehtestamisel ja tulemuslikkuse hindamisel lõigete 5 ja 7 kohaselt arvestada, võttes arvesse, kas korraldusi täidetakse jaeklientide või kutseliste klientide nimel.

Kriteeriumid peavad hõlmama vähemalt järgmist:

a) tegurid, mis mõjutavad korralduste täitmise poliitikasse kaasatavate täitmiskohtade valikut;

b) korralduste täitmise poliitika hindamise ja ajakohastamise sagedus;

c) lõikes 5 osutatud finantsinstrumentide klasside kindlaksmääramise viis.

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve esitab kõnealuste regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 29. detsembriks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat direktiivi täiendada, võttes vastu esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitele 10–14.“

5) Artikli 31 lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Liikmesriigid nõuavad, et mitmepoolset kauplemissüsteemi või organiseeritud kauplemissüsteemi korraldavad investeerimisühingud ja turukorraldajad kehtestavad korra, millega tagatakse, et nad täidavad määruse (EL) nr 600/2014 artikli 22b kohaseid andmete kvaliteedi nõudeid.“

6) Artikli 47 lõikesse 1 lisatakse järgmised punktid:

„g) kehtestaks korra, millega tagatakse, et see täidab määruse (EL) nr 600/2014 artikli 22b kohaseid andmete kvaliteedi nõudeid;

h) omaks vähemalt kolme olulisel määral aktiivset liiget või kasutajat, kellel kõigil on võimalik suhelda hinnakujunduse osas ka kõikide teistega.“

7) Artiklit 48 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 5 muudetakse järgmiselt:

i) esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid nõuavad, et hädaolukorras, või kui finantsinstrumendi hind vastaval turul või seotud turul lühikese ajaga märkimisväärselt muutub, oleks reguleeritud turg võimeline ajutiselt kauplemise peatama või seda ajutiselt piirama ning erandjuhul tehingu tühistama, seda muutma või parandama. Liikmesriigid nõuavad, et reguleeritud turg tagaks selle, et kauplemise peatamise või piiramise asjakohaste parameetrite kindlaksmääramisel võetakse arvesse eri varaklasside ja nende alaklasside likviidsust, turumudeli laadi ja kasutajate liike ning et sellest piisaks, et hoida ära märkimisväärseid häireid nõuetekohases kauplemises.“;

ii) lisatakse järgmised lõigud:

„Liikmesriigid nõuavad, et reguleeritud turg avaldaks avalikult oma veebisaidil teabe asjaolude kohta, mille korral tuleb kauplemine peatada või seda piirata, ja põhimõtete kohta, mille alusel määratakse kindlaks selleks kasutatavad peamised tehnilised parameetrid.

Liikmesriigid tagavad, et kui finantsinstrumendi või sellega seotud finantsinstrumentide hinna märkimisväärse muutumise tõttu on ühel või mitmel turul tekkinud nõuetele mittevastavad kauplemistingimused, kuid reguleeritud turg esimeses lõigus osutatu kohaselt kauplemist ei peata ega piira, on pädevatel asutustel õigus võtta turgude normaalse toimimise taastamiseks asjakohaseid meetmeid, sealhulgas kasutada artikli 69 lõike 2 punktides m–p osutatud järelevalvevolitusi.“;

b) lõiget 12 muudetakse järgmiselt:

i) esimesse lõiku lisatakse järgmised punktid:

„h) põhimõtted, mida reguleeritud turud peavad kooskõlas lõikega 5 kauplemise peatamise või piiramise mehhanismide kehtestamisel arvestama, võttes arvesse eri varaklasside ja alaklasside likviidsust, turumudeli laadi ja kasutajate liike, ilma et see piiraks selliste mehhanismide kehtestamisel reguleeritud turgude kaalutlusõigust;

i) teave, mille reguleeritud turud peavad avalikustama, sealhulgas kauplemise peatamise parameetrid, millest reguleeritud turud peavad pädevaid asutusi lõike 5 kohaselt teavitama.“;

ii) teine ja kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve esitab kõnealuste regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 29. märtsiks 2025.

Komisjonile antakse õigus käesolevat direktiivi täiendada, võttes vastu esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.“;

c) lõige 13 jäetakse välja.

8) Artikli 49 lõikesse 2 lisatakse järgmine lõik:

„Aktsiate suhtes, millel on rahvusvaheline väärtpaberite identifitseerimisnumber (ISIN), mis on väljastatud väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda (EMP), või aktsiate suhtes, millel on EMP ISIN-kood ja millega kaubeldakse kolmanda riigi kauplemiskohas kohalikus vääringus või EMP-välises vääringus, nagu on osutatud määruse (EL) nr 600/2014 artikli 23 lõike 1 punktis a, ning mille likviidsuse seisukohast kõige kohasem turg asub kolmandas riigis, võivad reguleeritud turud kohaldada sama hinnasammu, mida kohaldatakse kõnealuses kauplemiskohas.“

9) Artikkel 50 jäetakse välja.

10) Artiklit 57 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„**Kaubatuletisinstrumentide positsioonipiirangud ning kaubatuletisinstrumentide ja lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide positsioonide haldamise kontrollid**“;

b) lõike 8 esimest lõiku muudetakse järgmiselt:

i) sissejuhatav lause asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid tagavad, et investeerimisühing või kauplemiskohta pidav turukorraldaja, kes kaupleb kaubatuletisinstrumentidega või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentidega, rakendab positsioonide haldamise kontrollimehhanisme, mis hõlmavad kauplemiskoha volitusi“;

ii) punkt b asendatakse järgmisega:

„b) saada isikutelt teavet, kaasa arvatud kõiki asjakohaseid dokumente, positsiooni või riskipositsiooni suuruse ja eesmärgi kohta, tegelike tulusaajate või alusvara omanike kohta, kooskõlastamiskokkulepete kohta ning alusvara turul olevate varade või kohustuste kohta, sealhulgas asjakohasel juhul positsioonide kohta, mida hoitakse liikmete ja turuosaliste vahendusel või lubatud heitkoguse väärtpaberites või nende tuletisinstrumentides, millel on sama alusvara ja samad omadused, teistes kauplemiskohtades ja majanduslikult samaväärsetes börsivälistes lepingutes;“

11) Artiklit 58 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

i) esimest lõiku muudetakse järgmiselt:

— sissejuhatav tekst asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid tagavad, et kauplemiskohta korraldav investeerimisühing või turukorraldaja, kes kaupleb kaubatuletisinstrumentide või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentidega:“;

— punkt a asendatakse järgmisega:

„a) avaldab:

i) kauplemiskohtade kohta, kus kaubeldakse optsioonidega, igal nädalal kaks aruannet, millest üks ei hõlma optsioone ning milles käsitletakse oma kauplemiskohas kaubeldavate, igasse lõike 4 kohasesse kategooriasse kuuluvate isikute hoitavate erinevate kaubatuletisinstrumentide või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide koondpositsioone, täpsustades pikkade ja lühikeste positsioonide arvu selliste kategooriate lõikes, nende muutused võrreldes eelmise aruandega, avatud positsioonide kogumahu määra iga kategooria protsentuaalse osakaalu ning positsiooni omavate isikute arvu igas kategoorias;

ii) kauplemiskohtade kohta, kus optsioonidega ei kaubelda, iganädalase aruande, milles käsitletakse punktis i sätestatud elemente;“;

ii) lisatakse järgmine lõik:

„Liikmesriigid tagavad, et kauplemiskohta pidav investeerimisühing või turukorraldaja, kes kaupleb kaubatuletisinstrumentide või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentidega, edastab esimese lõigu punktis a osutatud aruanded pädevale asutusele ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve korraldab aruannetes esitatud teabe keskse avaldamise.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid tagavad, et investeerimisühingud, kes kauplevad kaubatuletisinstrumentidega või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentidega väljaspool kauplemiskohta, esitavad vähemalt korra päevas artikli 57 lõikes 6 osutatud kesksele pädevale asutusele, või kui keskset pädevat asutust ei ole, siis kaubatuletisinstrumentide või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentidega kaupleva kauplemiskoha pädevale asutusele täieliku ülevaate positsioonide kohta, mis nad on võtnud majanduslikult samaväärsetes börsivälistes lepingutes, ning oma klientide ja nende klientide (kuni lõppkliendini välja) positsioonide kohta vastavalt määruse (EL) nr 600/2014 artiklile 26 ja kui see on kohaldatav, määruse (EL) nr 1227/2011 artiklile 8.“;

c) lõike 4 esimest lõiku muudetakse järgmiselt:

i) sissejuhatav tekst asendatakse järgmisega:

„Kaubatuletisinstrumendis või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumendis positsiooni omavad isikud liigitatakse investeerimisühingu või kõnealust kauplemiskohta korraldava turukorraldaja poolt järgmiselt, lähtudes nende põhitegevuse laadist ja võttes arvesse kehtivaid tegevuslube:“;

ii) punkt e asendatakse järgmisega:

„e) lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide puhul korraldajad, kes peavad täitma direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud kohustusi.“;

d) lõike 5 neljas lõik asendatakse järgmisega:

„Lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide puhul ei mõjuta kõnealused aruanded direktiivi 2003/87/EÜ kohaste nõuete täitmise kohustust.“

12) Artikli 70 lõiget 3 muudetakse järgmiselt:

a) punkti a alapunkt xxx jäetakse välja;

b) punkti b muudetakse järgmiselt:

i) lisatakse järgmine punkt:

„iia) artikkel 5;“

ii) alapunkt v asendatakse järgmisega:

„v) artikli 8 lõige 1;

va) artikli 8a lõiked 1 ja 2;

vb) artikkel 8b;“;

iii) punkt vii asendatakse järgmisega:

„vii) artikli 11 lõike 1 teise lõigu esimene lause, artikli 11 lõike 1a teine lõik, artikli 11 lõige 1b ja artikli 11 lõike 3 neljas lõik;

viia) artikli 11a lõike 1 teise lõigu esimene lause ja artikli 11a lõike 1 neljas lõik;“;

iv) alapunktid ix, x ja xi asendatakse järgmisega:

„ix) artikli 13 lõiked 1 ja 2;

x) artikli 14 lõige 1, lõige 2 ja lõige 3;

xi) artikli 15 lõike 1 esimene lõik ning teise lõigu esimene ja kolmas lause ning neljas lõik, artikli 15 lõige 2 ja artikli 15 lõike 4 teine lause;“;

v) alapunkt xiii jäetakse välja;

vi) alapunkt xiv asendatakse järgmisega:

„xiv) artikli 20 lõiked 1 ja 1a ning artikli 20 lõike 2 esimene lause;“;

vii) lisatakse järgmised alapunktid:

„xvia) artikli 22a lõiked 1 ja 5–8;

xvib) artikli 22b lõige 1;

xvic) artikli 22c lõige 1;“;

viii) alapunkt xxi asendatakse järgmisega:

„xxi) artikli 28 lõige 1;“;

ix) alapunkt xxiv asendatakse järgmisega:

„xxiv) artikli 31 lõige 3;“;

x) lisatakse järgmine alapunkt:

„xxviia) artikkel 39a;“

13) Artiklisse 90 lisatakse järgmine lõige:

„5. Komisjon esitab pärast Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve, Euroopa Pangandusjärelevalve ja Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ametiga konsulteerimist Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruanded, mis sisaldavad kaubatuletisinstrumentide, lubatud heitkoguste väärtpaberite ja lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgude põhjalikku hinnangut. Aruannetes hinnatakse vähemalt iga järgmise elemendi puhul, mil määral on need aidanud tagada liidu kaubatuletisinstrumentide, lubatud heitkoguste väärtpaberite või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgude likviidsust ja nõuetekohast toimimist:

a) positsioonipiirangute ja positsioonide haldamise kontrollide kord, tuginedes andmetele, mille pädevad asutused on Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele vastavalt artikli 57 lõigetele 5 ja 10 esitanud;

b) käesoleva direktiivi artikli 2 lõike 4 teises ja kolmandas lõigus osutatud elemendid ning kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, millal käsitatakse tegevust grupi tasandil komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/1833 (*) kohaselt põhitegevusala kõrvaltegevusena, võttes arvesse seda, kas käesoleva direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis j osutatud isikutel on võimalik teha tehinguid, millega äritegevusega või äritegevuse rahastamisega otseselt seotud riske tulemuslikult vähendada, seda, et 26. juunil 2026 hakatakse kaubatuletisinstrumentidele või lubatud heitkoguste väärtpaberitele või nende tuletisinstrumentidele spetsialiseerunud investeerimisühingute suhtes kohaldama määruses (EL) 2019/2033 sätestatud nõudeid, ning määruses (EL) nr 648/2012 finantssektori vastaspooltele kehtestatud nõudeid;

c) kaubatuletisinstrumentide või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide turgudel tehtud tehingute puhul põhielemendid ühtlustatud andmekogumi saamiseks, tehinguandmete kogumiseks ühtse kogumisüksuse poolt ning avalikustamisele kuuluv tehinguandmeid käsitlev teave.

Komisjon avaldab

— käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud aruande 31. juuliks 2024; ning

— käesoleva lõike esimese lõigu punktides a ja c osutatud aruanded 31. juuliks 2025.

Asjakohasel juhul lisatakse aruannetele seadusandlik ettepanek kaubatuletisinstrumentide, lubatud heitkoguste väärtpaberite või lubatud heitkoguste väärtpaberite tuletisinstrumentide raamistiku tururee glites tehtavate sihipäraste muudatuste kohta.

_____

(*) Komisjoni 14. juuli 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2021/1833, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL ja täpsustatakse, milliste kriteeriumide alusel käsitatakse tegevust grupi tasandil põhitegevusala kõrvaltegevusena (ELT L 372, 20.10.2021, lk 1).“

Artikkel 2

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 29. septembriks 2025. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 28. veebruar 2024

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	M. MICHEL